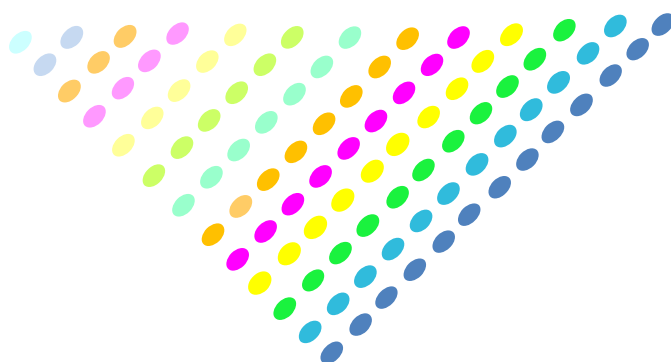

**P
R
O
G
R
A
M
A
S**

2011-2012

4º Curso

ÍNDICE

1º Cuadrimestre

Páx

-
- **Medidas de Protección Social (Obrigatoria).....3**
  - **Xestión e Planificación de Servizos Sociais (Obrigatoria).....6**
  - **Xestión de Organizacións (Obrigatoria).....11**

2º Cuadrimestre

Páx

-
- **Practicum (Obrigatoria).....15**
  - **Traballo Fin de Grao (Obrigatoria).....19**

Medidas de Protección Social

Profesora: Mª Elena Puñal Romarís

Curso 2011-2012.- 4º de Grao

Obxectivos da materia

- Coñecer os principais servizos e prestacións de Servizos Sociais e doutros subsistemas de benestar social a nivel estatal e autonómico.
- Ser capaz de identificar os conflitos e as limitacións destes subsistemas respecto das poboacións en dificultade, así como os dispositivos de compensación.
- Coñecer, comprender e ser capaz de aplicar as principais medidas de protección social.

Contidos

I.- A aplicación de recursos no ámbito da intervención social. Habilidades profesionais para a xestión das medidas de protección social. Manexo da documentación utilizada na xestión dos recursos.

II.- Principais medidas de protección por ámbitos e sectores de intervención social.

III.- Fontes e instrumentos para localizar información sobre os recursos sociais. Uso de novas tecnoloxías para a xestión dos recursos.

Bibliografía básica e complementaria

BIBLIOGRAFIA BÁSICA

MINISTERIO DE SANIDAD Y POLITICA SOCIAL, MINISTERIO DE IGUALDAD (2009): Guía de Asuntos Sociales. Madrid. Ed. Ministerio de Sanidad y Política Social, Ministerio de Igualdad y el Boletín Oficial del Estado.

MINISTERIO DE TRABAJO E INMIGRACIÓN (2010): Guía laboral. Madrid, Edita Ministerio de Trabajo e Inmigración.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

BESADA AGRA, Lourdes, CASTRO NEO, Mª Jesús (2010): Normativa Básica en Materia de Servizos Sociais. Santiago de Compostela. Ed. Andavira Editora.

Direcciones Internet:

www.xunta.es

www.msps.es

www.seg-social.es

Competencias

Competencias xerais:

- Saber aplicar estes coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre cuestións relacionadas co Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter adquirido habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social cun alto grao de autonomía.

Competencias específicas:

*Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades ás súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para aumentar o benestar e cohesión:

- Coñecer estratexias para para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e

comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.

- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexía de intervención.

* Ter capacidade para planificar, implementar, revisar e avaliar a práctica do Traballo Social con persoas, familias, grupos, organizacións, comunidades e outros profesionais, para a promoción o cambio e a resolución de problemas nas relacións humanas:

- Saber responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisar os seus resultados.

* Ter capacidade para administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización:

- Adquirir facultades para contribuir á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de aprendizaxe autónomo
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía empregada combina a docencia presencial de clases expositivas e interactivas e o traballo persoal do alumno/a. Preténdese que o alumno, individual ou en grupalmente, desenvolve actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

A través de tutorías asesórase ao alumnado para o desenvolvementos das actividades propostas de realización autónoma e que constitúe un proceso de auto-aprendizaxe.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A avaliación da materia realízase mediante unha avaliación continua e a superación de exames escritos.

Realizarase unha proba escrita eliminatória da materia, no caso de non superala ou non presentarse a ela, avaliarase esa parte co resto da materia nas convocatorias finais de exames. Por outra banda, se se supera a proba eliminatória gárdase o aprobado para as convocatorias finais do curso, pero non para os cursos posteriores.

A avaliación mediante exames ten un peso do 50% sobre a calificación global, polo que o peso da avaliación continua é do 50%.

É necesario acadar a puntuación mínima de Apto nos exames para poder sumarlle a puntuación pola avaliación continua.

CONTIDO DA AVALIACIÓN CONTINUA E PUNTUACIÓN MÁXIMA (TOTAL: 5,0 pts.):

- Asistencia ás clases: 2 pts.
- Supostos prácticos: 1 pto.
- Elaboración de fichas de recursos e preguntas para o exame: 1 pto.
- Exposicións: 1 pto.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñen xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas coa elaboración de traballos e exercicios encomendados pola profesora. Estes poden ser presentados posteriormente ao convocatoria ordinaria e serán avaliados na convocatoria extraordinaria.

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios e traballos de análise de textos seleccionados que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada coas profesoras.

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Estudio autónomo individual ou en grupo: 40 horas

Exercicios: 25 horas

Lectura de textos: 10 horas

Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas

Preparación de exposicións: 4 horas

TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia ás clases é clave para que o alumnado poida ir construíndo o corpo teórico da materia que en todo momento orienta a aprendizaxe práctica.

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para posicionar ao alumno/a en contextos profesionais.

Recoméndase ao alumnado que no desenvolvemento temporal da materia manteña un contacto periódico coas profesoras encargadas para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder profundizar nas parcelas de maior interese para o/o alumno/a.

Recoméndase ter cursadas as materias de Servizos Sociais Comunitarios, e Servizos Sociais Especializados.

G3171422 - Xestión e Planificación de Servizos Sociais (O Contexto Institucional do Traballo Social) - Curso 2011/2012

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**
- **Horas ECTS**
- Clase Expositiva: 27.00
- Clase Interactiva Seminario: 18.00
- Horas de Titorías: 3.00
- **Total: 48.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao/Máster
- **Docencia e Matrícula:** null

Profesora: Felicitas Rodríguez González

Obxectivos da materia

-Coñecer o proceso de formulación, posta en práctica e avaliación de programas sociais, o desempeño profesional dos traballadores/as sociais na súa xestión e a participación nos mesmos de organizacións públicas e privadas.

-Ser capaces de aplicar os métodos e técnicas de organización, participación, planificación, avaliación e financiación dos Servizos Sociais, incluídos os relativos á avaliación e xestión de calidade.

Contidos

MÓDULO I. A PLANIFICACIÓN EN SERVIZOS SOCIAIS. Contidos da acción planificadora en servizos sociais.

MÓDULO II: A XESTIÓN DOS SERVIZOS SOCIAIS. A dirección de organizacións de servizos sociais e a súa xestión. Os servizos sociais desde o ámbito da xestión e participación do traballador/a social. A avaliación en servizos sociais. Procesos de mellora: a calidade e innovación.

MÓDULO III: OS SERVIZOS SOCIAIS NO SISTEMA ECONÓMICO. Presupuesto e control.

Bibliografía básica e complementaria

- 1.AA.VV. Trabadores Sociais: su papel y cometidos. Ed.)- Narcea. Madrid, 1995.
- 2.AA.VV. Organizaciones de bienestar. Ed.)- Mira.Zaragoza, 1998.
- 3.AA.VV. Plan estratégico de los Servicios Sociales comunitarios en Guipúzcoa. Ed.)- Departamento de Servicios Sociales GIZARTEKINTZA. Guipúzcoa, 1999.
4. AA.VV.: Servicios Sociales: Dirección, gestión y planificación. Alianza Editorial. Madrid. 2002
- 5.ALEMAN BRACHO, C. y TRINIDAD REQUENA, A.: Servicios Sociales: Planificación y evaluación. Ed. Cívitas Madrid. 2006
- 6.ALEMAN BRACHO, María del Carmen e GARCES FERRES, Jorge (dirs.). Administración social: servicios de bienestar social. Ed.)- Siglo XXI. Madrid, 1996.

- 7.ALEMAN BRACHO, María del Carmen e GARCÉS FERRER, Mercedes. Fundamentos de bienestar social. Ed.).- Tirant lo blanch. Valencia, 1999.
- 8.ALVAREZ CORBACHO, Xaquín. A agonía do municipalismo galego. Ed.).- Fundación Caixa Galicia. Santiago de Compostela, 1995.
- 9.ALVAREZ RICO, Manuel. Administración y Función Pública en España. Ed.).- Dykinson. Madrid, 1998.
- 10.ANDER-EGG, Ezequiel e AGUILAR, María José. Como elaborar un proyecto: guía para diseñar proyectos sociales y culturales. Ed.).- Instituto de Ciencias Aplicadas, 1989.
- 11.ARIAS GALICIA, Fernando (coord.). Administración de recursos humanos. Ed.).- Trillas. México, 1986.
- 12.AYLWIN DE BARROS, Nidia e outros. Un enfoque operativo de la metodología de Trabajo Social. Ed.).- Humanitas. Bos Aires, 1982.
- 13.BOWERS, S. Introducción a la supervisión. Col. Desarrollo Social. Ed.).- Euramérica. Madrid, 1965.
- 14.COLOMER e DOMENECH. La supervisión en Trabajo Social. Colección Surco, nº 1. Intress, 1988.
- 15.Dossier do Curso de Postgrao "Experto en Xerencia de Servizos Sociais". Fundación PAIDEIA – Universidade de A Coruña, 1997.
- 16.Dossier do Master de Servizos Sociais de PAIDEIA. Ponencias de Gustavo García y outros "Proxectos correspondentes ás Prestacións Sociais Básicas".
- 17.ESPINOZA VERGARA, Mario. Evaluación de proyectos sociales. Ed.).- Humanitas. Bos Aires, 1983.
18. FERNÁNDEZ GARCÍA TOMÁS Servicios Sociales: Dirección, gestión y planificación. Ciencias Sociales. Alianza Editorial. Madrid 2002 (libro aconsejable).
- 19.GARCÉS FERRER, Jorge (coord.). Sistema política y administrativo de los Servicios Sociales. Ed.).- Tirant lo blanch. Valencia, 1996.
- 20.GARCÉS FERRER, Jorge e MARTINEZ ROMAN, María Asunción. Bienestar social y necesidades especiales. Ed.).- Tirant lo blanch. Valencia, 1996.
- 21.GARCIA, Gustavo. Los Centros de Servicios Sociales. Ed.).- Siglo XXI. Madrid, 1988.
- 22.GARCIA, Gustavo e RAMÍREZ NAVARRO, José Manuel. Diseño y evaluación de proyectos sociales. Ed.).- Certeza. Zaragoza, 1996.
- 23.GARCIA ROCA, Joaquin . Recursos humanos y voluntariado social. Ed.).- Síntesis. Madrid, 1998.
- 24.GIOJA, Rolando. Planeamiento territorial y Ciencias Sociales: Desarrollo de recursos humanos. 3ª ed. Ed.).- Humanitas. Bos Aires, 1984.
- 25.GUTIERREZ RESA, Antonio e GARCÉS FERRER, Jordi. Los Servicios Sociales en las Comunidades y Cidades Autónomas. Ed.).- Tirant lo blanch. Valencia, 2000.
- 26.HARRIS, Jeffrey. Administración de recursos humanos: conceptos de conducta interpersonal y casos. Ed.).- Limusa. México, 1980.
- 27.HERNANDEZ ARISTU, J. Acción comunitaria e intervención social. Ed.).- Popular. Madrid, 1990.
- 28.HERNANDEZ ARISTU, J. La supervisión como instrumento de intervención social. Ed.).- Popular. Madrid.
- 29.KNAPP, Martín. La economía de los Servicios Sociales. Ed.).- Euge. Barcelona, 1989.

Competencias

Competencias Xerais:

- Saber aplicar os coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atañen ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ético.
- Ter desenvolvido as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e a aprendizaxe no ámbito do Traballo social cun alto grao de autonomía.

Competencias específicas:

- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións comunidades para axudalas a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas

necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.

- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o subministro de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas personas implicadas co obxecto de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes.
- Diseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social.
- Adquirir facultades para contribuir á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de organización e planificación.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de toma de decisións.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de aprendizaxe autónomo.
- Capacidade de creatividade.
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A disciplina consta de 27 horas de docencia expositiva : clases presenciais que se levarán a cabo no grupo grande de clase e 18 horas interactivas en dous grupos organizados, trátase de clases con participación activa do alumnado.

A distribución temporal da materia levarase a cabo do seguinte xeito:

Módulo PLANIFICACIÓN durante os meses de setembro, outubro e metade do mes de novembro. Módulo de Xestión nos meses de novembro, decembro e Módulo de sistema económico dos Servizos Sociais mes de xaneiro ata o 13.

O Módulo de planificación exige de exame ao alumnado que participe activamente na clase e entregue un programa individual dentro do traballo de grupo que elabora un plan do sector específico de servizos sociais. Os restantes módulos terán un exame parcial por cada un dos módulos.

As horas de docencia expositiva, complementaranse coas interactivas nas que se realizarán diversos traballos planificados en grupo, e con horas de traballo persoal do alumnado fora da aula para búsqueda de documentación relacionada cos módulos de planificación e de supervisión. Este traballo de grupo das actividades interactivas se materializará na entrega dun documento que reflicte a aplicación das fases de planificación a un sector de servizos sociais. Cada alumno/a poderá contar co asesoramento da profesora durante as clases así como durante as horas de titoría.

TRABALLOS COMPLEMENTARIOS A REALIZAR, POR MÓDULOS TEMÁTICOS:

Módulo I: A PLANIFICACIÓN EN SERVICIOS SOCIAIS.

1.- Lecturas individuais obrigatorias. Resumo e avaliación crítica de un libro a escoller entre:

- a) ALEMAN BRACHO, C. y TRINIDAD REQUENA, A.: Servicios Sociales: Planificación y evaluación. Ed. Cívitas Madrid. 2006
- b) VARIOS AUTORES: Servicios Sociales: Dirección, gestión y planificación. Alianza Editorial. Madrid. 2002
- c).- FERNÁNDEZ GARCÍA TOMÁS Servicios Sociales: Dirección, gestión y planificación. Ciencias Sociales. Alianza Editorial. Madrid 2002 (libro aconsellable).

A entregar en outubro

2.- Traballo práctico nos grupos interactivos : A partir do material xa traballado na clase expositiva , elaborárase unha programación por sectores, de acordo ó disposto na Lei galega de Servizos Sociais. O alumnado deberá consultar o material bibliográfico que se lles recomende, outro que estimen oportuno e, tamén, se considera de interese, contactar con servizos públicos ou privados, entidades de iniciativa social, etc..., que estean traballando sobre o tema e que lles permita a configuración dunha visión global, real e obxectiva da realidade social sobre a que van realizar un plan de intervención (A búsqueda de documentación así como os contactos considéranse actividades non presenciais).

A entregar: novembro

Módulo II: A XESTIÓN DE SERVICIOS SOCIAIS.

1.- Lecturas individuais ambas dúas obrigatorias:

a).- COLOMER, Montserrat e DOMENECH, Rosa. A supervisión en Traballo Social. Colección Surco 1. Ed.).- INTRESS. Barcelona, 1988.

b).- HERNANDEZ ARISTU, Jesús. A supervisión psicopedagóxica como instrumento de formación de axentes sociais. Ed).- Popular.

A entregar: decembro

Módulo III: OS SERVIZOS SOCIAIS NO SISTEMA ECONÓMICO.

Nos grupos interactivos se manexará a Lei de Orzamentos xerais da Comunidade Autónoma para o ano correspondente, anexos á devandita Lei nos que aparecen as clasificacións orzamentarias. Estudo en detalle da Memoria de orzamentos do Departamento autonómico competente en materia de servizos sociais. Fichas de elaboración de orzamentos seguindo a técnica de presupostos por programas, Modelos de convenios de colaboración , documentos de xestión contable das Administracións Públicas.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A cualificación da asignatura realízase mediante unha avaliación continua e a realización dunha proba parcial e exame final.

Realízase unha proba escrita eliminatória da materia sobre os módulos 2 e 3 e , no caso de non superala ou non presentarse a ela se avaliará esta parte co resto da materia nas convocatorias finais de exames. Por outra parte, se sé supera a proba parcial gárdase o aprobado para as convocatorias finais do curso.

A proba escrita e exame final teñen un peso do 60% sobre a cualificación global, polo que o peso da avaliación continua é do 40%.

É necesario acadar a puntuación mínima de Apto nos exames para poder sumarlle a puntuación pola avaliación continua. No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas coa elaboración de traballos e exercicios que lle sexan encomendados pola profesora. Estes traballos poden presentarse posteriormente á convocatoria ordinaria e serán valorados na convocatoria extraordinaria.

INDICADORES DE AVALIACIÓN DO ALUMNO/-A E A SUA PONDERACIÓN NA CUALIFICACIÓN FINAL DA DISCIPLINA:

- Exame de materias: 60%

- Avaliación continua : 40%.

1.- Exame de materias (1º Módulo para o alumnado que non asistise á docencia , 2º e 3º módulo para todo o alumnado) : 60 %. Combinárase sistema de pregunta curta e exame tipo test.

2.- Suposto práctico de planificación, traballo de grupo (interactivo e traballo persoal fora da aula de recollida de documentación): 25 %. O alumnado con mais de tres faltas durante a docencia do Módulo 1, non se lle valorará o traballo de planificación tendo que superar o exame desa materia.

3.- Traballos individuais (lecturas obrigatorias): 5%

4.- Asistencia a clase, valorada a través das incidencias do traballo de grupo interactivo e expositivo: 10 %

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro, ademais na aula se levará un control despois de cada actividade interactiva e /ou traballo de grupo nas clases expositivas.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización dun traballo, sinalado pola profesora, e que deberá entregar por escrito e defende nunha titoría previamente acordada coa mesma.

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Estudio autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas

Lectura de textos: 10 horas

Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas

Outras tarefas propostas: 4 horas

TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Por tratarse dunha materia eminentemente práctica é moi importante a asistencia á docencia expositiva e a integración dentro dun grupo interactivo. As titorías son un mecanismo interesante de resolución individual ou grupal de dúbidas.

Recoméndase ter cursado as materias de Servizos Sociais Comunitarios; Servizos Sociais Especializados; e Deseño e Avaliación de Proxectos de Intervención Social.

Observacións

No se poderán presentar aos exames aqueles alumnos/as que non entreguen , nas datas indicadas, as lecturas individuais, que teñen carácter obrigatorio.

Gestión de Organizaciones

Profesora: Patricia Mª Iglesias Souto

Curso: 2011/2012 (4° de grado, 1° cuatrimestre)

Objetivos de la asignatura

-Conocer los elementos del funcionamiento de las organizaciones de servicios y la aportación de diferentes enfoques a la gestión, el liderazgo y la calidad en los servicios públicos y privados.

-Adquirir destrezas de gestión del trabajo en equipo, de programación del trabajo y colaboración interprofesional e interinstitucional.

-Ser capaz de participar en la administración de recursos y servicios colaborando con los procedimientos implicados en su obtención, supervisando su eficacia y asegurando su calidad.

-Adquirir capacidades de participación en la gestión y dirección de instituciones públicas y privadas de bienestar social.

-Conocer la responsabilidad social corporativa y sus formas de aplicación y control de la gestión de cambios en las organizaciones.

Contidos

I. Las organizaciones: concepto, tipos, estructura y clima.

II. Gestión y administración de las organizaciones: dirección y coordinación.

III. Gestión de la calidad en la organización.

IV. Gestión de procesos individuales: motivación, satisfacción y estrés.

V. Gestión de procesos interpersonales: comunicación, equipo, conflicto y liderazgo.

Bibliografía básica y complementaria

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

Aguirre, A.A., Casillo, A.M. y Tous, D. (1999). Administración de organizaciones. Fundamentos y aplicaciones. Madrid: Pirámide.

Coulshed, V. (1998). La gestión del trabajo social. Barcelona: Paidós.

Costa, M. y López, E. (2002). Los secretos de la dirección. Manual práctico para dirigir organizaciones y equipos. Madrid: Pirámide.

Ferrando, M. y Granero, J. (2005). Calidad total: modelo EFQM de excelencia. Madrid: Fundación Confemetal Editorial.

Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., Donnelly, J.H. y Konopaske, R. (2003). Organizaciones. Comportamiento, estructura, procesos. México DF: McGraw Hill.

Hodge, B.J., Anthony, W.P. y Gales, L.M. (2003). Teoría de la organización. Un enfoque estratégico. Madrid: Pearson Educación.

Vernis, A., Iglesias, M., Sanz, B. y Saz, A. (2004). Los retos en la gestión de las organizaciones no lucrativas. Claves para el fortalecimiento institucional del tercer sector. Barcelona: Granica.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

Bonache, J. y Cabrera, A. (2006). (Coords.). Dirección de personas. Evidencias y perspectivas para el siglo XXI. Madrid: Prentice Hall.

Chiang, M., Martín, M.J. y Núñez, A. (2010). Relaciones entre el clima organizacional y la satisfacción laboral. Madrid: Universidad Pontificia de Comillas.

Duro, A. (2006). Introducción al liderazgo organizacional. Teoría y metodología. Madrid: Universidad Rey Juan Carlos.

Giraudier, M. (2004). Cómo mejorar el clima laboral. Barcelona: Obelisco.

Gómez-Mejía, L., Balkin, D., Cardy, R. (2008). Gestión de RRHH. Madrid: Prentice-Hall.

Hartzler, M. y Henry, J.E. (1999). Teoría y aplicaciones del trabajo en equipo. Cómo preparar equipos de trabajo eficaces. México DF: Oxford University Press.

Hernández, J. (2010). Guía de gestión del estrés laboral. Protocolos de detección, actuación y reconducción. Pamplona: Aranzadi.

Morales, A.C. (2004). Análisis y diseño de sistemas organizativos. Madrid: Civitas.

Moreno-Luzón, M.D., Peris, F.J. y González, T. (2001). Gestión de la calidad y diseño de las organizaciones y estudio de casos. Madrid: Pearson.

Muchinsky, D.M. (2004). Psicología aplicada al trabajo. Madrid: Thomson.
Newell, S. (2002). Creando organizaciones. Bienestar, diversidad y ética en el trabajo. Madrid: Thomson.
Paz, R. e Ideaspropias Editorial (2005). Organización del trabajo. La gestión eficaz de los RRHH en la empresa. Vigo: Ideaspropias Editorial.
Porret, M. (2008). Recursos humanos. Dirigir y gestionar personas en las organizaciones. Madrid: ESIC.
Spector, P. (2002). Psicología industrial y organizacional. Investigación y práctica. México DF: Manual Moderno.

Competencias

En el Plan de Estudios de Grado en Trabajo Social, se indica que las competencias a las que contribuye esta asignatura son las siguientes:

Competencias genéricas:

- Saber aplicar los conocimientos definatorios del Trabajo Social en la actividad profesional y saber elaborar y defender argumentos sobre las cuestiones que atingen al Trabajo Social, haciendo uso de los conocimientos sobre la realidad social, las teorías, los modelos y los métodos científicos propios.
- Desarrollar las habilidades de aprendizaje necesarias para continuar la formación y el aprendizaje en el ámbito del Trabajo Social con un alto grado de autonomía.

Competencias específicas:

- Conocer la realidad social, las teorías sociales, así como las teorías sobre la cultura y la diversidad cultural.
- Preparar, producir, implementar y evaluar los planes de intervención con el sistema cliente y con los colegas profesionales negociando el suministro de servicios que deben ser empleados y revisando la eficacia de los planes de intervención con las personas implicadas al objeto de adaptarlos a las necesidades y circunstancias cambiantes.
- Identificar, minimizar y gestionar el riesgo hacia uno mismo y los colegas a través de la planificación, revisión y seguimiento de acciones para limitar el estrés y el riesgo.
- Desarrollar aptitudes para trabajar de manera eficaz dentro de sistemas, redes y equipos interdisciplinarios y multiorganizacionales con el propósito de colaborar en el establecimiento de fines, objetivos y tiempo de duración de los mismos, contribuyendo igualmente a abordar de manera constructiva los posibles desacuerdos existentes.
- Adquirir habilidades para participar en la gestión y dirección de entidades de bienestar social.

Competencias transversales:

- Capacidad de análisis y síntesis.
- Capacidad de organización y planificación.
- Capacidad de comunicación oral y escrita.
- Capacidad de toma de decisiones.
- Capacidad de trabajo en equipo.
- Capacidad para las relaciones interpersonales.
- Capacidad de razonamiento crítico.
- Capacidad de aprendizaje autónomo.
- Capacidad de creatividad.
- Capacidad de liderazgo.
- Capacidad de iniciativa y espíritu emprendedor.
- Capacidad de motivación por la calidad.

Metodología de la enseñanza

La propuesta metodológica pretende conjugar el formato magistral de las clases expositivas con las metodologías activas y participativas de las clases interactivas y con el trabajo autónomo y el autoaprendizaje por parte del alumno.

Las actividades presenciales expositivas con el grupo clase completo tendrán como objetivo introducir y explicar el sentido de los distintos temas de la asignatura, clarificar los conceptos básicos, orientar la realización de trabajo y estudio por parte del alumno, relacionar los distintos contenidos y facilitar el aprendizaje significativo.

Las clases interactivas irán encaminadas a profundizar en aspectos concretos de las clases teóricas y consistirán en la realización de diferentes actividades a través de las cuales se

pretende que el alumno aprenda, entre otras cosas, a manejar diferentes fuentes de información, a transferir conocimientos teóricos a la práctica y a elaborar y presentar informes. La concreción de las tareas que se requerirán así como el material necesario serán presentados al alumnado en las correspondientes sesiones interactivas.

Sistema de evaluación

Evaluación de la asignatura

La evaluación de la asignatura incluye:

- a) Una evaluación continua a través de la asistencia, la participación y la realización de trabajos en las sesiones interactivas, con un peso del 40% en la calificación final (10% asistencia; 30% trabajos).
- b) La realización de un examen sobre los contenidos teóricos y prácticos impartidos, al que corresponderá el 60% del peso de la calificación final.

Observaciones

1. El alumnado deberá tener acreditada la asistencia a un mínimo del 80% de las clases interactivas para poder realizar el examen teórico. En el caso de tener más de un 20% de faltas estas deberán estar justificadas conforme a la normativa vigente. La ausencia injustificada también conlleva la imposibilidad de presentar los trabajos correspondientes a las sesiones perdidas u otros que sean solicitados por la profesora como compensatorios. Todo lo dicho rige tanto para la convocatoria ordinaria como para la extraordinaria de recuperación.
2. Será necesario tener superado tanto el examen teórico como los trabajos de evaluación continua para poder aprobar la materia.

Sistema de recuperación

1. La ausencia injustificada a más del 20% de las clases interactivas durante el cuatrimestre conlleva la imposibilidad de recuperar la asignatura.
2. La recuperación del examen se realizará en la fecha oficialmente establecida.
3. La recuperación de la evaluación continua se realizará mediante: 1) La superación de una prueba escrita que versará sobre los trabajos realizados a lo largo del cuatrimestre en las sesiones interactivas y que se realizará en la fecha del examen de recuperación, y 2) La presentación de los trabajos de recuperación que se estipulen y que deberán ser entregados, como fecha límite, el día del examen de recuperación. La recuperación de la evaluación continua se realizará sobre un máximo de 3 puntos.
4. En este curso aquellas personas que tengan superada una parte de la materia (evaluación continua o examen) y la otra suspensa, sólo tendrán que realizar la recuperación de esta última, guardándosele la calificación de la parte superada.

Alumado con dispensa de asistencia:

El alumnado que tenga concedida la dispensa de asistencia seguirá un sistema de evaluación alternativo al anterior. Dicho sistema constará de una prueba escrita sobre los contenidos teóricos (80%) y la realización de trabajos sobre los temas abordados en las clases interactivas (20%).

Tiempo de estudio y trabajo personal

La asignatura tiene un total de 51 horas de clase presenciales distribuidas en clases expositivas con el grupo clase, actividades interactivas, guía de orientación del trabajo y tutorías y pruebas de evaluación (examen). Se estima que el alumnado deberá realizar unas 99 horas de trabajo autónomo para poder superar la materia. De ellas aproximadamente 50 estarán centradas en tareas de estudio, preparación de material, búsqueda de información y análisis de documentos; 15 en la elaboración de ejercicios; otras 10 deberán dedicarse a la lectura de textos y contenidos recomendados; las 24 restantes son para la elaboración de trabajos, visualización de material, la resolución de dudas y problemas en el aprendizaje de los contenidos, etc.

Recomendaciones para el estudio de la asignatura

Dado el carácter obligatorio de la asignatura y su ubicación en el plan de estudios se recomienda tener cursadas las materias de Fundamentos de Economía, Fundamentos de Derecho, Servicios Sociales Comunitarios y Servicios Sociales Especializados.

Es importante que el alumnado se implique activamente desde el comienzo en la dinámica y funcionamiento de la materia para poder superarla con éxito. Igualmente, se recomienda un abordaje comprensivo y significativo de la misma para lo que resulta aconsejable la asistencia regular a las clases expositivas.

PRACTICUM

Cordinadora: Lourdes Besada Agra

Curso 2011-12. 2º cuadrimestre 4º de grado

Obxectivos da materia

Todas as competencias específicas asignadas no Título de grao á titulación de Traballo Social poden ser adestradas co desenvolvemento das prácticas profesionais, aínda que as mencionadas a continuación teñen unha especial vinculación:

- Ser capaz de establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a maneira máis axeitada de intervención.
- Ser capaz de valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Ser capaz de promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal.
- Ser capaz de contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.
- Ser capaz de xestionar, presentar e compartir historias e informes sociais manteñendoos completos, fieis, accesibles e actualizados como garante na toma de decisións e valoracións profesionais.
- Acadar experiencia directa en Traballo Social nos lugares onde se desenvolve (Servizos Sociais e do Benestar, organizacións sociais, etc.).
- Ser capaz de interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para acadar cambios, promover o desenvolvemento dos mesmos e mellorar as súas condicións de vida a través da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social baixo tutela profesional e supervisión.
- Ser capaz de desenvolver as destrezas necesarias para a creación dunha relación de Traballo Social positiva con diferentes persoas.
- Ser capaz de avaliar situacións persoais e recoller, ordear, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.
- Ser capaz de tomar en consideración factores como riscos, dereitos, diferenzas culturais e sensibilidades lingüísticas, responsabilidades de protexer aos individuos vulnerables e outras obrigacións legais.
- Ser capaz de resolver conflitos de relación no marco da actuación profesional.
- Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e planificar de xeito negociado unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.
- Ser capaz de tomar decisións fundamentadas tendo en conta as consecuencias para todas as partes implicadas.
- Ser capaz de responsabilizarse das tarefas encomendadas nun marco de responsabilidades múltiples (por exemplo, ante institucións, os usuarios dos servizos e outros).
- Ser capaz de reflexionar sobre o seu comportamento, e de modificalo en base á experiencia e de identificar e someter a revisión os seus propios límites persoais e profesionais.
- Ser capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
- Ser capaz de autoavaliarse no desenvolvemento da práctica e identificar os seus propios límites e carencias profesionais, e asumir a responsabilidade da adquisición continuada de coñecementos e destrezas.
- Ser capaz de utilizar axeitadamente a supervisión e sistematizar a práctica.
- Ser capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan.
- Ser capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e axeitada á audiencia para a que foron preparadas.
- Ser capaz de preparar de forma efectiva e dirixir reunións de maneira produtiva.
- Ser capaz de xestionar a incertidumbre, o cambio e o estrés en situacións de traballo.
- Ser capaz de manexar de forma construtiva os conflitos interpersonais e intrapersonais.
- Ser capaz de xestionar dilemas e problemas éticos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.

-Ser capaz de empregar a linguaxe e terminoloxía profesional.

Contidos

-Análise da institución, servizo ou programa, dos seus recursos e procedementos. Estudo da zona de influencia e da rede de servizos do seu ámbito de aplicación. Análise dos recursos sociais, das fontes documentais e da normativa relativa ao campo de prácticas.

-Deseño de programas e proxectos de intervención social.

-Análise e valoración da realidade obxecto de intervención.

-Análise da metodoloxía, técnicas e instrumentos do Traballo Social con individuos, familias, grupos e comunidades.

-A información, a orientación, o asesoramento e o tratamento continuado con individuos, familiares, grupos e comunidades.

-A xestión dos recursos e o seguimento das intervencións.

-O deseño e a utilización de soportes documentais de rexistro de información: Ficha Social, Historia Social, Folla de Seguimento, Rexistro de Entrevista, Rexistro de Visitas ao Fogar, Rexistro de Traballo con Grupos, Proxecto de Intervención de Casos, Follas de Derivación, Folla de Rexistro de Actividades Diarias, Diario de Campo, Axenda de Traballo, Ficha de Recursos, Memoria de Actividades.

-O Informe Social como documento específico e propio do/a Traballador/a Social.

-Ferramentas para dar cumprimento á normativa de tratamento de datos de carácter persoal.

-O uso da entrevista en Traballo Social.

-O emprego das capacidades persoais e profesionais como recurso.

-A comprensión da situación do outro e o establecemento de relacións positivas.

-O traballo en equipo: a coordinación interna e externa, as reunións de traballo e a toma de decisións.

-O uso da linguaxe e terminoloxía profesional, e a elaboración de informes técnicos.

-O traballo en rede.

-A supervisión, a reflexión e a sistematización da práctica: a autoavaliación.

-A responsabilidade profesional: a práctica deontolóxica profesional.

Bibliografía básica e complementaria

Besada, L., Castro, M.J. (2010). Normativa Básica en Materia de Servizos Sociais. Santiago de Compostela: Andavira.

VV.AA (2010). Manual de Orientación para o Practicum en Traballo Social. Santiago de Compostela: Andavira.

Competencias

Competencias Xenéricas:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar esos coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.
- Ser capaces de transmitir información, ideas, problemas e solucións sobre cuestións relativas ao Traballo Social a un público tanto especializado como non especializado.
- Ter desenvolvidas as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social con un alto grao de autonomía.

Competencias Específicas:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.

- Intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para acadar cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.
- Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o subministro de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas ao obxecto de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes.
- Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver.
- Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersonal.
- Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran dito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.
- Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotiá para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.
- Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa e complementaria de conflitos en diversos ámbitos, tales como o familiar, escola

Metodoloxía da ensinanza

O/a alumno/a incorporárase a un centro de prácticas no que guiado por un/a traballador/a social desenvolverá as habilidades, capacidades e destrezas necesarias para o exercicio profesional.

A o longo do cuadrimestre realizaranse titorías grupais e individuais.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Practicum e terase en conta os seguintes aspectos:

- Asistencia e participación activa nas sesións de titorías individuais e grupais.
- Cumprimento dos compromisos e tarefas contempladas no programa do Practicum.
- Realización da Memoria do Practicum.
- Avaliación dos/as titores/as externos e autoavaliación dos alumnos/a en base ao coñecemento do campo de prácticas e do servizo, intervencións levadas a cabo, adquisición de capacidades e habilidades profesionais; e actitudes e integración no centro e/ou servizo de prácticas.

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Traballo persoal do alumno/a:

- Tarefas de documentación: 10 horas
- Exercicios de sistematización da práctica: 16 horas
- Prácticas en institución: 518 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Ter cursadas as materias de:

- Servizos Sociais Especializados
- Traballo Social con Individuos e Familias
- Soportes Documentais e Xestión da Información en Traballo Social
- Deseño e Avaliación de Proxectos de Intervención Social
- Medidas de Protección Social
- Xestión e Planificación de Servizos Sociais
- Xestión de Organizacións.

Por outra banda, o centro fixará aquelas asignaturas optativas que recoméndase ter cursado para a priorización da realización do Practicum en determinados organismos ou centros específicos.

Observacións

Incompatibilidades:

Para matricularse do Practicum é requisito indispensable ter superados 150 créditos básicos e obrigatorios, entre eles todos os da primeira metade da titulación.

G3171425 - Traballo Fin de Grao (Traballo Fin de Grao) - Curso 2011/2012

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 8.00
- **Total: 8.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Traballo Fin de Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** Traballos Fin de Grao e Máster
- **Docencia e Matrícula:** null

Profesorado:

Bascuas Jardón, Xoán Carlos.
Besada Agra, Lourdes.
Castro Neo, María Jesús.
Facal Fondo, Teresa. (Coordinadora)
García Álvarez, Purificación.
Iglesias Souto Patricia M^a.
Puñal Romarís, María Elena.
Rodríguez Conde, Concepción.

Obxectivos da materia

- Ser capaz de elaborar e redactar informes de investigación aplicada ao Traballo Social e traballos académicos e profesionais empregando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.
- Ser capaz de avaliar situacións persoais e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.
- Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e planificar de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.
- Ser capaz de programar o propio traballo asignando prioridades e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
- Ser capaz de autoavaliarse no desenvolvemento da práctica e identificar os seus propios límites e carencias profesionais, asumir a responsabilidade da adquisición continuada de coñecementos e destrezas.
- Ser capaz de empregar axeitadamente a supervisión e sistematizar a práctica.
- Ser capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan.
- Ser capaz de analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotiá como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.
- Ser capaz de sintetizar información e liñas de razoamento, e soste un argumento detallado ao longo do tempo
- Ser capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, facendo uso da terminoloxía propia da profesión de xeito estruturado e axeitado á audiencia para a que teñen sido preparadas.
- Ser capaz de xestionar dilemas e problemas éticos identificando os mesmos, deseñando

estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.

Contidos

Elaboración dun informe académico. Exposición e defensa pública. Emprego de fontes de información primarias e secundarias. Rexistro da información e documentación empregada. Supervisión e sistematización da información. O informe fin de grado poderá versar sobre: o desenvolvemento e contido do Practicum; un contido relacionado con algunha temática ou colectivo no ámbito social, dende algunha das perspectivas das ciencias sociais.

Bibliografía básica e complementaria

BALCELLS I JUNYENT, J.(1994): La Investigación Social. Introducción a los métodos y las técnicas. Barcelona, PPU.

CALLEJO, J. (coord.), DEL VAL,C., GUTIERREZ,J. y VIEDMA,A.(2009): Introducción a las técnicas de Investigación Social, Madrid, Ramón Areces.

CEA D ´ANCONA, Mª A.(1996): Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social, Madrid, Síntesis Sociología.

CUBO, S.; MARTÍN, B. y RAMOS, J.L. (2011): Métodos de investigación y análisis de datos en ciencias sociales y de la salud, Madrid, Pirámide.

RUBIO, M.J. y VARAS, J. (1997), El análisis de la realidad en la intervención social. Métodos y técnicas de investigación, Madri, CCS.

SIERRA BRAVO, R.(1985), Técnicas de investigación social. Teoría y Ejercicios, Madrid, Paraninfo.

Competencias

No Plan de Estudos do Título de Grado en Traballo Social indícase que as competencias ás que contribúe esta materia son as seguintes:

Competencias xenéricas:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ó Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se sustenta nas publicacións máis avanzadas e abrangue algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento en este campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que abranguen unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.
- Ser capaces de transmitir información, ideas, problemas e solucións sobre cuestións relativas ó Traballo Social a un público tanto especializado como non especializado.
- Ter desenvolvido as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social con un alto grado de autonomía.

Competencias específicas:

- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.
- Saber administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigas profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
- Investigar, analizar, avaliar e empregar o coñecemento actual das boas prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo.

- Saber traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional empregando a asertividade profesional para xustificar as propias decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e empregando a supervisión como medio de respostar ás necesidades de desenvolvemento profesional.
- Coñecer e aplicar as boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que as implementan.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de organización e planificación
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de aplicación dos coñecementos de informática
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de aprendizaxe autónomo
- Capacidade de creatividade
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía empregada combina a titorización e o traballo persoal do alumno/a. Preténdese que o alumno/a desenvolva as habilidades necesarias para plantexar, desenvolver e expoñer-defender unha investigación.

Sistema de avaliación

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Traballo de Fin de Grado e teranse en conta os seguintes aspectos:

- Asistencia ás sesións de titorías obrigatorias que se establezan.
- Elaboración e presentación do Traballo de Fin de Grao.
- Defensa do Traballo de Fin de Grao.

A elaboración e presentación do traballo ten un peso específico do 75% na cualificación global e a defensa un 25%.

Tempo de estudo e traballo persoal

Traballo persoal do alumno/a:

Tarefas de documentación: 61 horas

Elaboración do informe: 130 horas

Total: 191 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Ter cursadas todas as asignaturas obrigatorias e aquelas optativas que teñan relación directa coa temática sobre a que verse o Traballo de Fin de Grado.

Observacións

Para matricularse do Traballo de Fin de Grado é requisito indispensable ter superado 150 créditos básicos e obrigatorios, entre eles todos os da primeira metade da titulación. Para a presentación e defensa pública dos TFG será requisito necesario ter superados todos os demais créditos do grado.